

Onderwerp Realisatie opvang ontheemde Oekraïners

Voorstel van	Esther Boonstra en Martijn de Quartel	Portefeuillehouder	Pieter van de Stadt
Domein	Directie	Registratienummer	BW2200132
Team		B&W Datum	21/06/2022
Mede accordering		N.a.v. ingekomen stuk	
Geheim	Nee		
Vervolgactiviteiten			
Naar Commissie	Nee		
Naar Gemeenteraad	Nee		

B&W-vergadering: 21 juni 2022 Conform voorstel besloten

Besloten is:

- Opvang voor 300 ontheemde Oekraïners in Lansingerland te realiseren in de vorm van zogenoemde 'flexwoningen'. Dit binnen de volgende randvoorwaarden:
 - Financieel moeten de effecten van de opvang neutraal zijn voor de gemeente Lansingerland;
 - De opvang mag geen of slechts een minimaal negatief effect hebben op voorzieningen voor onze eigen inwoners (wachtlijsten voor jeugdhulp, huisartsen, woningen etc.);
 - Voldoende draagvlak onder inwoners/participatie;
 - We monitoren na realisatie de kwaliteit van de locaties en de maatschappelijke en financiële consequenties;
 - Naast opvang Oekraïners ook flexwoningen voor lokale woningzoekenden;
 - Op de locaties voor Oekraïners geen andere doelgroepen (asielzoekers).
- De opvang (flexwoningen) decentraal te realiseren op minimaal twee kleinschalige locaties (max. 100-150 personen per locatie).
- De maatschappelijke voorzieningen (tijdelijke gebouwen voor bijvoorbeeld onderwijs en zorg) op een centrale locatie te realiseren.
- De eerste locatie van circa 100-150 personen te realiseren op Bleizo-West ten noorden van de A12, waarbij het doel is deze opvang te starten vanaf medio september 2022.
- De Provincie Zuid-Holland door middel van brief U22.02996 te verzoeken mee te werken aan het kunnen realiseren van de locatie Bleizo-West door te voldoen aan de eis van de gemeente Zoetermeer om besluitvorming over permanente ontwikkeling en tijdelijke ontwikkeling van Bleizo-West tegelijk plaats te laten vinden.
- Na start van de eerste locatie, per maand per locatie te monitoren wat de effecten op sociaal maatschappelijk gebied en financiën zijn aan de hand van een nog te ontwikkelen factsheet en de raad maandelijks hierover te informeren.
- De bereidheid te hebben opvang in Lansingerland voor ontheemde Oekraïners uit te breiden en een volgende stap te zetten (conform de stapsgewijze aanpak en besluitvorming), indien:
 - Het opvangvraagstuk nog steeds urgent is;
 - Uit de praktijk -aan de hand van de monitor- blijkt dat een volgende stap ook kan en in de samenleving voldoende ruimte is om deze stap op te vangen;
 - Aan de randvoorwaarden zoals in beslispoint 1 genoemd kan worden voldaan;
 - Voor een besluit tot verdere groei dezelfde procedure wordt doorlopen zoals voorafgaand aan dit voorstel (wensen en bedenkingen Raad betrekken bij besluit college).

8. Bij de realisatie van de opvang ontheemde Oekraïners ook flexwoningen te realiseren voor lokale spoedzoekers/woningzoekenden en hierbij uit te gaan van minimaal 100-150 te realiseren flexwoningen voor de in de eerder door het college vastgestelde notitie (T21.08952) genoemde doelgroepen.

0. Samenvatting

Aanleiding

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne is een omvangrijke vluchtelingenstroom op gang gekomen. Een deel van deze vluchtelingen vangen we in Nederland op. Gezien de aantallen en mogelijke duur van de opvang is landelijk sprake van een situatie waarop een crisisstructuur van toepassing is.

Er zijn drie soorten opvang mogelijk:

- Crisisopvang tot 72 uur (sporthallen etc.)
- Kortdurende opvang tot 3 maanden (bijvoorbeeld De Kulck)
- Langdurige (grootschalige) opvang

De Veiligheidsregio zijn in de crisisstructuur verantwoordelijk voor de opvang van de ontheemde Oekraïners en de spreiding hiervan in de regio. In de regio Rijnmond worden zo op dit moment circa 3.750 ontheemden opgevangen. Een aanzienlijk deel hiervan bevindt zich momenteel op locaties die binnen een paar maanden (augustus/september 2022) niet meer beschikbaar zijn, waarbij ook de verwachting is dat deze ontheemden niet binnen afzienbare tijd terug kunnen naar Oekraïne. Er is dus voor deze groep een langdurigere vorm van opvang nodig. De gemeente Lansingerland wil, samen met de VRR en de gemeente Vlaardingen, haar verantwoordelijkheid nemen in dit vraagstuk. Daarom startten deze partijen eind maart 2022 een pilot om te onderzoeken of langdurige grootschalige opvang van Oekraïners in de gemeente Lansingerland en Vlaardingen mogelijk is. Lansingerland heeft een centrale plek in de regio, beschikt over gronden waarop een opvanglocatie mogelijk is en heeft een goede sociale structuur. Dat laatste is belangrijk. Sterke schouders zijn immers nodig om een dergelijke grote opvang te dragen. Het Rijk is voorstander van realisatie van grootschaligere en langdurige opvang van Oekraïners, o.a. om de druk op de huidige woningmarkt niet verder te verhogen. Om deze maatschappelijke opgave verder uit te werken is er door de gemeente Vlaardingen, Lansingerland en de VRR een projectorganisatie opgericht.

Maart 2022-juni 2022: Uitwerking pilot, wensen en bedenkingen Raad, Zoetermeer en randvoorwaarden

De afgelopen periode werkten deze partijen aan deze opgave. Het college van Lansingerland besprak hiertoe een houtkoolschets, deed locatieonderzoek, werkte de houtkoolschets verder uit in een (concept) business case, formuleerde randvoorwaarden en stelde de gemeenteraad in de gelegenheid op diverse momenten haar wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Gezien de beoogde locatie van de grootschalige opvang (Bleizo-West) zocht Lansingerland ook samenwerking met Zoetermeer en de Provincie Zuid-Holland.

Het college formuleerde, mede op basis van de wensen en bedenkingen van de Raad tot 10 juni 2022, de volgende randvoorwaarden:

- a. Financieel moeten de effecten van de opvang neutraal zijn voor de gemeente Lansingerland; compensatie van het Rijk voor zowel voor de directe uitgaven (investeringen in de locatie en eventuele inkomstenderving ontwikkeling Bleizo/Hoefweg) als indirecte uitgaven (onderwijs, zorg en veiligheid);
- b. De opvang mag geen negatief effect hebben op voorzieningen voor onze eigen inwoners (wachttijsten voor jeugdzorg, huisartsen, woningen etc.);
- c. Voldoende draagvlak onder inwoners/participatie;
- d. Regie op de groei van de opvang en monitoren maatschappelijke consequenties;
- e. Naast opvang Oekraïners ook flexwoningen voor lokale woningzoekenden;

- f. Op de locaties voor Oekraïners geen andere doelgroepen (asielzoekers).

Het college van de gemeente Zoetermeer stelt als eis voor medewerking aan realisatie van de opvang op Bleizo-West dat tegelijk met realisatie van opvang er een besluit valt over permanente woningbouw op Bleizo-West. Voor dit laatste is medewerking van de Provincie Zuid-Holland nodig. Naast deze eis van Zoetermeer stelt Zoetermeer ook diverse voorwaarden en heeft Zoetermeer nog diverse vragen die beantwoord moeten worden voordat medewerking plaatsvindt. Zie verder het memo van het college van Zoetermeer aan de gemeenteraad van Zoetermeer waar de burgemeester een afschrift van ontving (T22.03582).

Op 14 juni 2022 vond een bespreking plaats in de commissie AB over de opvang van Oekraïners om zo de (laatste) wensen en bedenkingen op te halen voor een door het college te nemen besluit op 21 juni 2022 (het voorliggende voorstel). Voorafgaand aan de bespreking zond het college twee brieven naar de Raad met bijlagen (U22.02769 en U22.2885). Deze brieven vatten de randvoorwaarden samen en schetsen een aantal scenario's voor opvang waarbij het college een lichte voorkeur had voor een centrale grootschalige opvang (1.000-1.500 Oekraïners) op Bleizo-West. Het college hanteert voor de grootschalige opvang van Oekraïners in Lansingerland het principe: 'Ja, mits'. We realiseren het, mits voldaan aan de voorwaarden.

Bespreking commissie AB 14 juni 2022

Op 14 juni 2022 besprak de commissie AB aan de hand van de door het college gestuurde brieven en bijlagen de opvang van Oekraïense ontheemden. Tijdens deze bespreking zijn diverse wensen en bedenkingen geuit waarbij er steun in de commissie was voor de aanpak dat Lansingerland actief de handschoen van opvang op pakt en minimaal meer dan evenredig zorgt voor opvang van Oekraïners. Over het aantal op te vangen Oekraïners lagen de beelden uiteen van rond de 250 tot 1.000+ waarbij er een voorkeur lijkt te zijn voor het opvangen op meerdere kleinschalige locaties in Lansingerland, waarbij kleinschalig niet als eenduidig begrip door de commissie is geduid. Om te zorgen dat de opvang beheerst kan plaatsvinden (gegeven de risico's die de commissie ziet op de maatschappelijke consequenties) onderschrijft de commissie de door het college voorgestelde stapsgewijze aanpak inclusief het monitoren van de effecten (zie aanvullende randvoorwaarde 2 uit de brief van 9 juni 2022).

Op basis van de bespreking in de commissie AB besluit het college tot realisatie van opvang voor ontheemde Oekraïners in zogenoemde flexwoningen. De stip op de horizon voor het college daarbij is dat Lansingerland minimaal meer dan evenredig bijdraagt dan het aantal dat naar rato van het aantal inwoners door Lansingerland (mogelijk) zou moeten worden opgevangen. Dit voorstel gaat over de opvang van 300 Oekraïners. Er is bij het college een bereidheid om dit aantal in de toekomst verder te laten groeien. Voordat dit gebeurt bekijken we op dat moment: wat is er nodig qua aantallen? En kan het nog steeds qua impact op de lokale samenleving? Bij die laatste vraag betrekken we de uitkomsten van de maandelijkse monitor die we gaan doen om de impact van de opvang op de lokale samenleving te bewaken. Voordat verdere groei plaatsvindt volgen we dezelfde procedure voor besluitvorming als nu. Het college bereidt een voorstel voor, vraagt de raad om wensen en bedenkingen en betreft deze bij een definitief besluit.

0. Aanleiding/ context met tijdlijn

Zie de samenvatting.

1. Maatschappelijk effect

Huisvesting van ontheemde Oekraïners, die zo veel mogelijk kunnen deelnemen aan het lokale maatschappelijke leven en kunnen bijdragen aan de lokale economie. De huisvesting van ontheemde

Oekraïners in flexwoningen biedt (op termijn) ook mogelijkheden voor flexwoningen voor lokale woningzoekenden/spoedzoekers (in lijn met de notitie flex-wonen T21.08952).

2. Argumenten

1.1 Door het realiseren van opvang voor Oekraïners neemt de gemeente Lansingerland haar landelijke/regionale maatschappelijke verantwoordelijkheid en biedt ook mogelijkheden voor lokale vraagstukken.

De langdurige opvang voor Oekraïense ontheemden is een landelijk vraagstuk waarbij Lansingerland kan helpen. De gemeente Lansingerland heeft een centrale plek in de regio, beschikt over gronden waarop locaties mogelijk zijn en heeft een goede sociale structuur. Dat laatste is belangrijk. Sterke schouders zijn immers nodig om dergelijke opvang te dragen. Op het gebied van wonen kent Lansingerland zelf ook opgaven, de wachttijden voor woningen zijn lang. Starters en spoedzoekers komen pas na lang wachten in aanmerking voor een (sociale) woning. Opvang, bijvoorbeeld in de vorm van flexwoningen, biedt (op termijn) ook kansen voor deze doelgroepen zodra de flexwoningen weer vrijkomen.

1.2 Voor de opvang van 300 Oekraïners is, onder voorwaarden, draagvlak in de gemeenteraad.

Uit de bespreking in de commissie AB bleek dat er een grote bandbreedte zit tussen het volgens de partijen maximaal aantal op te vangen Oekraïners. Grofweg ligt deze bandbreedte tussen de 200 en 1.000+ Oekraïners. Gegeven deze bandbreedte concludeert het college dat het nu opvangen van 300 Oekraïners op draagvlak van de Raad kan rekenen.

Daarnaast formuleerden college en Raad gezamenlijk een aantal randvoorwaarden (zie beslispunt 1 a t/m f) voor de realisatie van opvang van Oekraïense ontheemden. Deze voorwaarden zijn de toetsstenen voor de verdere uitwerking van dit besluit, de uiteindelijke realisatie en het monitoren van de straks operationeel zijnde opvanglocaties. Indien uit de monitor blijkt dat niet meer aan de randvoorwaarden wordt voldaan dan agendeert de burgemeester dit in een vergadering van B&W inclusief voorstellen om weer aan de randvoorwaarden te gaan voldoen c.q. oplossingsrichtingen en legt deze voorstellen en oplossingsrichtingen daarna voor wensen en bedenkingen voor aan de Raad, waarna het college een definitief besluit kan nemen.

1.3 Lansingerland heeft naast grond geen of beperkt andere mogelijkheden om Oekraïners op te vangen, grond in combinatie met flexwoningen maakt opvang wel mogelijk en is ook te gebruiken voor inzet voor lokale spoedzoekers/woningzoekenden.

Lansingerland heeft geen/beperkte mogelijkheden om Oekraïners op te vangen in reeds bestaande panden. Er is wel veel grond met ontwikkelpotentie. Grond in combinatie met flexwoningen maakt opvang wel mogelijk en is ook flexibel (de flexwoningen zijn makkelijk tussen locaties te verplaatsen omdat deze niet onderheid hoeven te worden) en bieden daardoor, op termijn, ook mogelijkheden om gebruikt te worden door lokale spoedzoekers/woningzoekenden.

2.1 De raad heeft een voorkeur voor decentrale opvang op 'kleinschalige' locaties.

Zowel centrale opvang op Bleizo-West als decentrale opvang is mogelijk. Waarbij centrale opvang op Bleizo-West efficiënter is, maar decentrale opvang meer mogelijkheden biedt voor de opgevangen Oekraïners om zich echt onderdeel van de (lokale) samenleving te voelen. Dit wordt ook onderschreven door Vluchtelingenwerk Nederland. Een meerderheid in de Raad lijkt daarom een voorkeur voor decentrale opvang te hebben, in de vorm van kleinschalige locaties. Het begrip kleinschalig is daarbij door de Raad niet verder uitgewerkt, de ene fractie geeft aan dat kleinschalig niet een in cijfers uit te drukken 'begrip' betekent, andere fracties doen dit weer wel. Kleinschalig voor het college betekent voor nu opvang van circa 100-150 Oekraïners per

locatie. Gezien beslispunt 1 betekent dit een besluit om twee locaties te realiseren van circa 100-150 Oekraïners. Voor de ene locatie kan dit overigens ook nog 200 Oekraïners betekenen en voor de andere 100. Mits voldaan blijft aan het 'kleinschalige' gegeven de context van de locatie. Hoe dat exact wordt ingevuld is nog afhankelijk van de (definitief) beschikbare locaties en de te contracteren flexwoningen.

3.1 Voor de opvang zijn naast flexwoningen ook tijdelijke voorzieningen nodig voor onderwijs, zorg en ontspanning.

Uitgaande van de opvang van 300 Oekraïners en kijkend naar de huidige demografische samenstelling van deze groep is een aanzienlijk deel hiervan kind. Dit betekent dat voor deze kinderen onderwijs geregeld c.q. gecontinueerd moet worden. Idem zijn voorzieningen nodig voor zorg (huisarts, tandarts, etc.). Waarschijnlijk zijn hiervoor tijdelijke ruimtes nodig in Lansingerland om dit te realiseren. Deze voorzieningen realiseren we op één van de te realiseren opvanglocaties. Vanuit de andere locatie organiseren we dan vervoer naar de 'centrale' voorzieningen. De verwachting is dat deze vorm van realiseren efficiënter is. Er hoeven dan maar één keer tijdelijke voorzieningen te worden ingericht en het beheer kan op één locatie worden ingericht.

4.1 De locatie Bleizo-West ten noorden van de A12 is deels al bouwrijp

De locatie Bleizo-West ten noorden van de A12 biedt ruimte om Oekraïners op te vangen. De locatie is ook al deels bouwrijp en daarmee zou dit een locatie zijn die snel 'gereed' gemaakt kan worden voor de eerste opvang vanaf medio september 2022.

5.1 Voor realisatie van opvang op Bleizo-West is medewerking van de gemeente Zoetermeer en de Provincie Zuid-Holland nodig

Zoals onder argument 4.1. aangegeven zou de locatie Bleizo-West snel gereed kunnen zijn voor de opvang. De locatie is mede eigendom van de gemeente Zoetermeer via de gemeenschappelijke regelingen Bleizo en Hoefweg. De gemeente Zoetermeer stelt als eis voor realisatie van opvang op Bleizo-West dat besluitvorming over tijdelijke en permanente woningbouw gelijktijdig plaatsvindt. Daarnaast stelt Zoetermeer diverse andere voorwaarden. Ambtelijk geeft Zoetermeer aan dat deze voorwaarden nog aangevuld kunnen worden en dat daarnaast nog diverse vragen aan de gemeente Lansingerland zijn gesteld die tot op heden niet (voldoende) beantwoord zijn. Om aan de 'eis' van Zoetermeer te voldoen en daarmee de eerste 'drempel' weg te nemen voor de 'Nee, tenzij' houding van Zoetermeer is een beleidswijziging van de Provincie Zuid-Holland nodig in haar omgevingsbeleid voor de locatie Bleizo-West. Via brief U22.02996 verzoeken wij de Provincie Zuid-Holland dit beleid te wijzigen.

6. De opvang heeft impact op de lokale gemeenschap; een stapsgewijze beheerste groei inclusief monitoring zorgt voor een beheerste 'landing' van de op te vangen Oekraïners in de lokale gemeenschap en de monitor biedt een instrument om te bewaken of de effecten op de lokale gemeenschap beheersbaar zijn.

Potentiele leveranciers van de flexwoningen geven aan dat er maximaal 50 per maand geproduceerd en geleverd kunnen worden. Dit betekent dat sowieso sprake zal zijn van een geleidelijke toename van het aantal op te vangen Oekraïners. Vanaf de eerste start van de opvang beginnen we met monitoren van de effecten op de lokale gemeenschap. Hiertoe is nog geen monitor uitgewerkt, dat doen we de komende maanden. Begin september moet deze monitor/factsheet(s) gereed zijn. Maandelijks zullen we de informatie uit de monitor met een duiding van de portefeuillehouder(s) met de Raad delen.

7. De landelijke en regionale behoefte aan opvangplaatsen voor de langere termijn is groot daarom is college onder voorwaarden bereid tot verdere groei van het aantal op te vangen Oekraïners.

De pilot ging uit van een totaal aan 1.000 tot 1.500 op te vangen Oekraïners door Lansingerland. Met de opvang van 300 Oekraïners vangen we hier circa 25% van op. Voor het andere deel zullen (tijdelijk) andere opvangplekken geregeld moeten worden via de VRR. Het college is bereid op een later moment de beschikbare plaatsen in Lansingerland uit te breiden, binnen dezelfde reeds genoemde voorwaarden. Dit betekent dat uit de monitor blijkt dat de impact op de samenleving hier ruimte voor biedt en dat voor een besluit tot verdere groei dezelfde procedure wordt doorlopen zoals voorafgaand aan dit voorstel (wensen en bedenkingen Raad betrekken bij besluit college).

9. Lansingerland heeft een lokale opgave flexwoningen voor spoedzoekers en realisatie van flexwoningen voor Oekraïners biedt mogelijkheden ook (een deel) van deze opgave te realiseren.

Voor de realisatie van opvang van Oekraïners worden flexwoningen gecontracteerd. Deze woningen zijn, nadat de opvang van Oekraïners niet meer nodig is, beschikbaar voor de tijdelijke huisvesting van lokale spoedzoekers (de doelgroepen hiervoor zijn genoemd in door het college vastgestelde hiervoor genoemde notitie). Onderzocht wordt of ook eerder, bijvoorbeeld via 3B-Wonen, gelijktijdig met het contracteren van flexwoningen voor Oekraïners ook flexwoningen voor lokale spoedzoekers gecontracteerd kunnen worden.

3. Kanttekeningen

1.1 De opvang is bestemd voor ontheemde Oekraïners

We realiseren opvang voor ontheemde Oekraïners. Met het Rijk maken we afspraken over de beperking van de doelgroep. De opvang is dus niet bestemd voor opvang van asielzoekers of statushouders. Na opvang van de Oekraïners komen de flexwoningen voor de regio beschikbaar voor reguliere woningzoekenden en daarmee voor de reguliere wachtlijsten van woningzoekenden.

1.2 Er is nog veel onzeker omtrent de opvang

Sinds eind maart 2022 werken we aan de pilot voor de (grootschalige) opvang. Een aantal zaken zijn duidelijk geworden (bijvoorbeeld benodigde besluitvorming, beoogde locaties en benodigde juridische procedures). Diverse zaken moeten nog verder worden uitgewerkt. Met name wat de maatschappelijke impact zal zijn en hoe bijvoorbeeld zaken als onderwijs en zorg gaan lopen. Na dit besluit hebben we de mogelijkheid om hier ook concretere afspraken over te gaan maken c.q. partijen te 'contracteren'. De maatschappelijke impact monitoren we vanaf start van de realisatie.

De variant 'centrale opvang op Bleizo-West' van circa 1.000-1.500 was uitgewerkt in een concept business case. Door het voorliggend besluit is deze concept business case niet meer passend. We werken het voorliggende besluit uit in een business case c.q. stappenplan voor realisatie. Zie verder onder 9. Aanpak/uitvoering.

1.3 Er is op dit moment nog geen garantie op een business case die budgetneutraal is

Een randvoorwaarde om opvang mogelijk te maken is dat dit budgetneutraal voor de gemeente Lansingerland plaats kan vinden en dat bijvoorbeeld het Rijk hiervoor garant staat. Op dit moment (medio juni 2022) werken we hier nog aan. Tot op heden wijst het Rijk voor financiering op het landelijke instrumentarium. Dit instrumentarium biedt wel vergoedingen, maar geen garantie dat alle kosten voor investeringen en maatschappelijke uitgaven worden goedgemaakt door bijdragen van het Rijk. Er zijn rechtstreekse contacten met het Ministerie en de directeur van de Nationale opvang organisatie (NOO) over dit vraagstuk, waarbij we samen de mogelijkheden onderzoeken om oplossingen te vinden die passen binnen

de genoemde randvoorwaarde (budgetneutraal). Zie ook onder 4. Financiële consequenties met dekkingsvoorstel.

2.1 , 4.1 en 5.1 Zonder (tijdig) beschikbare locaties geen opvang

Voor het tijdig realiseren van locaties zijn gronden nodig. De locatie Bleizo-West ten noorden van de A12 is deels al bouwrijp en zou daarmee snel ingezet kunnen worden. Ten aanzien van deze locatie stelt mede grondeigenaar Zoetermeer eisen en voorwaarden. Met Zoetermeer en Provincie Zuid-Holland loopt ambtelijk en bestuurlijk overleg om alsnog tot snelle realisatie (met start opvang medio september 2022) over te kunnen gaan.

4. Financiële consequenties met dekkingsvoorstel

Aan de bespreking in de commissie AB op 14 juni 2022 lag een concept business case 3.0 ten grondslag, nog gebaseerd op een scenario van grootschalige opvang op Bleizo-West. Daarin waren eerste indicaties opgenomen van de benodigde fysieke investeringen indien realisatie van de opvang volledig plaatsvindt op Bleizo-West. Met dit besluit wijzigt de centrale aanpak in een decentrale aanpak voor 300 plaatsen totaal. Op basis van dit kaderstellende besluit kunnen we nu concreet de financiële consequenties in beeld brengen. Dus zowel de fysieke kosten (locatiekosten en huur van de flexwoningen) en de maatschappelijke kosten (bijv. extra Jeugdzorg, WMO, onderwijs, leerlingenvervoer etc.) die de opvang met zich meebrengt. Door de GR Bleizo en Hoefweg zijn eerste verkennende berekeningen opgesteld die aangeven dat, indien realisatie van de opvang op Bleizo-West leidt tot vertraging van de gronduitgifte (dat is nog niet zeker), sprake is van een verslechtering van het verwachte resultaat op de grondexploitaties (minder winst). Voor de uitwerking gaan we uit van een variant waarbij de gemeente zelf flexwoningen voor een bepaalde periode gaat huren. Gedurende de periode dat opvang van Oekraïners plaatsvindt krijgt de gemeente dan een vergoeding van € 100 per dag per opgevangen Oekraïner. De transitiekosten van de locaties (het bouwen en woonrijpmaken) worden in principe vergoed door het Rijk, waarbij vooraf de kosten op begrotingsbasis door het Rijk worden getoetst op aanvaardbaarheid.

Uitgangspunt en ‘harde’ randvoorwaarde voor realisatie van opvang in Lansingerland is dat de gemeente hier financieel geen nadeel van onder vindt. Met het Rijk lopen (verkennde) gesprekken hierover. De huidige lijn van het Rijk (juni 2022) is dat zij werken binnen de geldende regeling: Ministeriele regeling opvang ontheemden. Deze regeling gaat uit van normvergoedingen per opgevangen ontheemde (voor het betalen van o.a. leefgeld) en een vergoedingsregeling op basis van werkelijke kosten voor transitie van gebouwen, business cases etc. Voor de maatschappelijke kosten zoals Jeugdzorg, Onderwijs zijn geen specifieke regelingen. Voor 2022 stelde het kabinet (zoals te lezen in de meicirculaire 2022) hiervoor extra budget beschikbaar, maar op welke wijze dit geld verdeeld gaat worden is nog niet bekend. Ook voor 2023 en verder is hier dus nog geen nadere informatie over.

Uit de wensen en bedenkingen van de Raad en ook eerdere bespreking in college is als randvoorwaarde meegegeven dat de gemeente zonder ‘harde’ garanties (convenant) vanuit het Rijk niet bereid is tot realisatie van opvang. Op dit moment zijn dergelijke garanties er nog niet; eerste verkennende berekeningen laten overigens zien dat het binnen de huidige regelingen die het Rijk heeft een financieel sluitende realisatie van de opvang (inclusief risicobuffer) wel mogelijk lijkt te zijn. Zoals onder punt 9 aangegeven werken we dit kaderstellende besluit verder uit inclusief een financiële paragraaf waarin we zekere en onzekere kosten en baten op een rij zetten zodat het college bij een uitvoeringsbesluit kan afwegen of de huidige regelingen voldoende ‘comfort’ bieden om tot realisatie over te gaan of dat er een ‘keiharde’ garantie nog steeds nodig is (waarbij de vraag daarna of dit haalbaar is c.q. een reële verwachting bij de Rijksoverheid).

5. Juridische aspecten

Juridische aspecten gerelateerd aan de locatie (bijvoorbeeld RO) en aanbestedingen werken we uit in een uitvoeringsbesluit. Zie ook onder punt 9.

De burgemeester is belast met taken in zijn gemeente die het gevolg zijn van o.a. volksverplaatsingen op grote schaal. De grondslag voor bovengenoemde taak van de burgemeester is gelegen in artikel 4, eerste lid, van de Wet verplaatsing bevolking (hierna: Wvb), gelezen in samenhang met artikel 2c van die wet. Op grond van artikel 4, eerste lid, eerste volzin, van de Wvb is de burgemeester, voor zover uit deze wet niet het tegendeel blijkt, in zijn gemeente belast met de uitvoering van een krachtens artikel 2a of 2b gelaste verplaatsing van bevolking. Op grond van artikel 2c van die wet is die wet tevens van toepassing op volksverplaatsingen op grote schaal, welke niet het gevolg zijn van een last tot verplaatsing.

Op grond van artikel 4, tweede lid, van de Wvb kan de Minister van Binnenlandse Zaken (thans: de Minister van Justitie en Veiligheid) over de huisvesting en verzorging richtlijnen of aanwijzingen geven of doen geven aan de burgemeester met betrekking tot diens in het eerste lid van dat artikel omschreven taak. De sinds 1 april 2022 van toepassing zijnde Regeling opvang ontheemden Oekraïne geeft uitvoering aan artikel 4, tweede lid, van de Wvb en moet worden opgevat als de in dat artikellid genoemde richtlijn.

Op grond van artikel 4, eerste lid, van de Wvb heeft de burgemeester de wettelijke taak om zorg te dragen voor de opvang, waaronder begrepen de huisvesting, van ontheemden uit Oekraïne, alsmede de voorbereidingen daartoe.

Op grond van de Wet veiligheidsregio's hebben de voorzitters van de veiligheidsregio's bij deze crisis - het betreft immers een crisis van meer dan plaatselijke betekenis - een coördinerende rol binnen hun veiligheidsregio. Vanuit deze rol van de veiligheidsregio is aan Lansingerland en de gemeente Vlaardingen gevraagd de mogelijkheden te onderzoeken voor langdurige en grootschalige opvang, in de vorm van een pilot.

Op basis van de noodwet krijgt de burgemeester dus de wettelijke taak om te zorgen voor de opvang van ontheemde Oekraïners. Het is bedoeld als dwangmiddel voor gemeenten. Op basis van de noodwet krijgt de burgemeester echter geen extra bevoegdheden hiertoe. De bevoegdheden (tot besluiten) blijven gewoon liggen waar ze lagen, namelijk bij het college. Gezien de aard en impact van het nog te nemen besluit tot definitieve go/no-go volgen we Gemeentewet artikel 169 lid 4: 'indien de raad daarom verzoekt of indien de uitoefening ingrijpende gevolgen heeft voor de gemeente dan geeft het college de raad vooraf inlichtingen. Het college neemt pas een definitief besluit tot realisatie van de LOO, nadat de raad in de gelegenheid is gesteld haar wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen'. Op 18 mei 2022 spraken de gezamenlijke commissies Samenleving en AB en op 14 juni 2022 sprak de commissie AB (aan de hand van een concept van dit voorstel) over de mogelijkheden voor LOO in Lansingerland en kon de raad haar wensen en bedenkingen hieromtrent meegeven aan het college. Deze wensen en bedenkingen zijn verwerkt in dit voorstel. Met brief U22.03039 informeren wij de Raad op welke wijze de wensen en bedenkingen zijn meegenomen in het collegebesluit.

6. Duurzaamheid

Is integraal onderdeel van realisatie opvang. Waar mogelijk worden duurzame oplossingen gebruikt (bijvoorbeeld in de flexwoningen).

7. Extern draagvlak / burgerparticipatie

Aangezien Bleizo mede eigendom is van de gemeente Zoetermeer (via de GR Bleizo) en de potentiële locatie tegen Zoetermeer aan ligt vindt ambtelijk en bestuurlijke afstemming plaats met de gemeente Zoetermeer (en de Provincie Zuid-Holland in het kader van het omgevingsbeleid rondom Bleizo).

Op basis van dit kader stellende besluit werken we naar een realisatiebesluit toe voor het college. Daarbij is de volgorde dat eerst de locaties (definitief) geregeld moeten worden daarna kunnen zaken als de financiën worden uitgewerkt en een plan van aanpak per locatie voor o.a. participatie.

8. Communicatie

Met dit voorstel besluit het college tot realisatie van de opvang binnen bepaalde kaders. We werken dit verder uit in een besluit tot uitvoering. Over het besluit tot realisatie is actieve communicatie nodig. Hiertoe is een communicatie advies gemaakt en als bijlage bij dit advies gevoegd inclusief een concept persbericht (zie T22.03593).

9. Aanpak/ uitvoering

Dit voorstel betreft een kader stellend besluit om 300 opvangplaatsen te realiseren voor Oekraïners op 2 kleinschaligere locaties binnen bepaalde randvoorwaarden. Op basis van dit besluit kunnen we een concreet uitvoeringsplan maken (business case decentrale variant). De eerste stap die hiervoor nodig is, is het definitief beschikbaar krijgen van gronden waarop de opvang kan plaatsvinden. De ambtelijke organisatie is hier al mee aan de slag. Zodra de locaties definitief bekend en beschikbaar zijn maken we per locatie een realisatieplan waarbij o.a. de te nemen juridische stappen (vergunningen, aanbestedingen, contracten met grondeigenaren) in beeld zijn en het financiële plaatje. Zodra die plannen voldoende concreet zijn uitgewerkt volgt een nieuw collegevoorstel (realisatie van de locaties) met besluiten tot opdracht-verstrekking lease/huur, gronden en bouw- en woonrijpmaken.

De business case die dan uiterlijk op 5 juli 2022 in het college moet worden behandeld zal dan in moeten gaan op in ieder geval de randvoorwaarden:

- a. Wat zijn de financiële effecten van de opvang en is dit neutraal voor de gemeente Lansingerland?
- b. Op welke manier organiseren we de opvang zodat er geen of slechts een minimaal negatief effect is op voorzieningen voor onze eigen inwoners (wachtlijsten voor jeugdhulp, huisartsen, woningen etc.);
- c. Hoe creëren we voldoende draagvlak onder inwoners/participatie;
- d. Hoe monitoren we na realisatie de kwaliteit van de locaties en de maatschappelijke en financiële consequenties;
- e. Hoe realiseren we naast opvang Oekraïners ook flexwoningen voor lokale woningzoekenden en op welke termijn;
- f. Hoe borgen we dat op de locaties voor Oekraïners geen andere doelgroepen (asielzoekers) zich kunnen vestigen.

10. Evaluatie en verantwoording

Zie eerder in dit voorstel de beslispunten rondom monitoring en evaluatie.

Bijlagen (voor besluitvorming B&W)

1. Brief college aan Raad d.d. 3 juni 2022 inzake opvang Oekraïners (U22.02769)
2. Brief college aan Raad d.d. 10 juni 2022 uitkomsten bespreking college (U22.02885)
3. Memo college Zoetermeer aan gemeenteraad Zoetermeer inzake opvang op Bleizo (T22.03582)
4. Concept brief aan Provincie Zuid-Holland inzake opvang op Bleizo (U22.02996)
5. Concept communicatieadvies inzake collegebesluit 21 juni opvang (T22.03593)
6. Concept brief aan Raad inzake 'Opvang ontheemde Oekraïners (U22.03039)